

Heitliku meelega beibe teeb maailmas pahandust

Tänavune La Niña aasta mõjutab miljonite inimeste saatust palju enam kui mingi kass, jänes või muu astroloogiline elukas ning mida soojemaks muutub maa kliima, seda kuume- maa lähed ka kliima-tee- ma maailma meedias.

Ain Kallis

«Hakka või uskuma, et kliima soojeneb!» arutavad ka meie inimesed tänaval. Vihma sajab, ojakesed vulisevad, lumi kaob kui nõiaväel, puuduvad vaid rändlinnukesed ja puhkevad pungad – muidu annaks ilm tänavu jaanuaris igati kevade mõõdu välja.

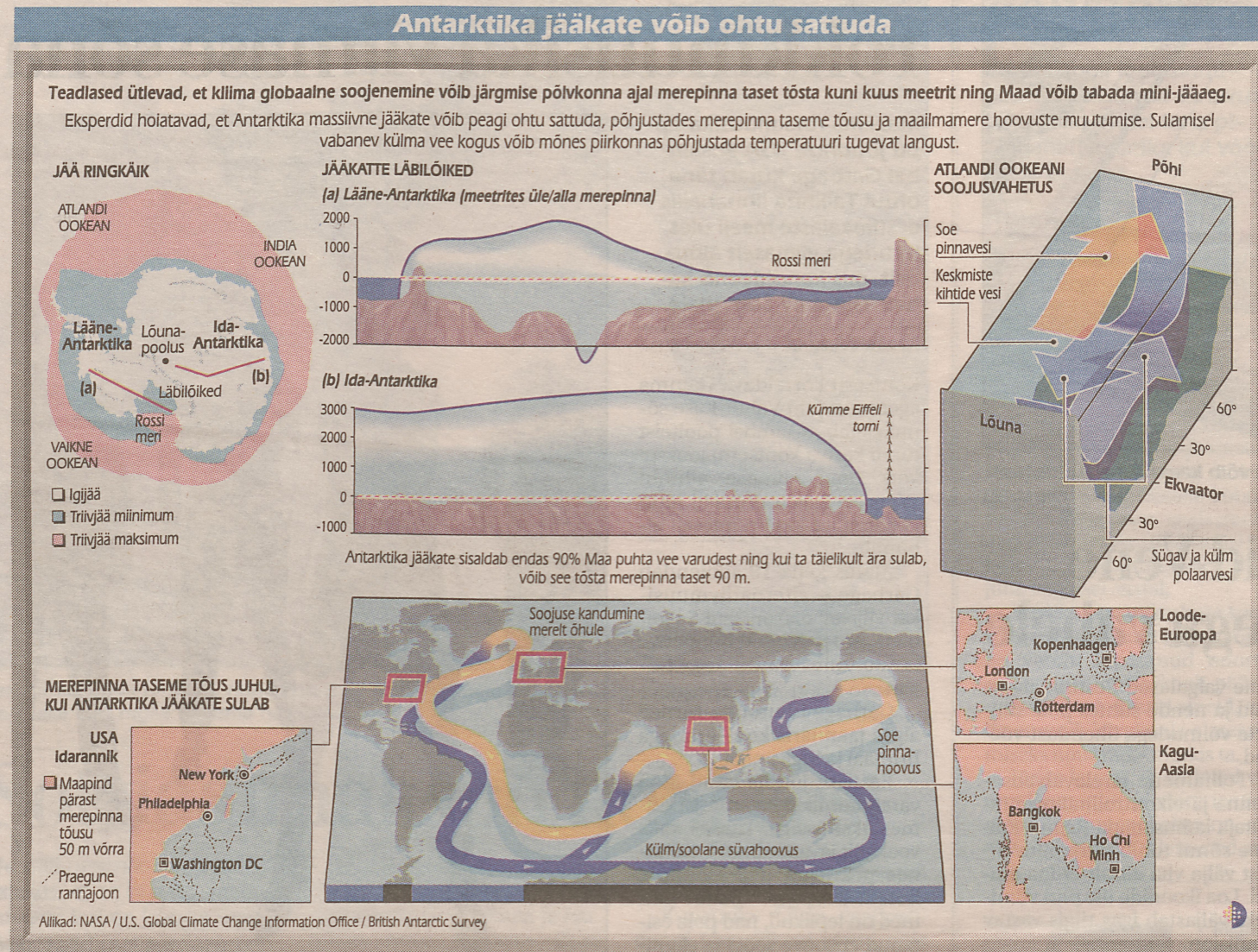
Nagu selle kinnituseks avaldas Maailma Meteoroloogiaorganisatsioon teate, mille kohaselt 1998. aasta maakera keskmine temperatuur on kõrgeim alates möödunud sajandi kuuekümnendaist aastaist, kui algasid enam-vähem korralikud ilma-möötised.

Loodus raevutseb

La Niña on ilmastikunähtus, mida iseloomustab erakordselt madal veetemperatuur Vaikse ookeani ekvatoriaalses idaosas. Vastupidist protsessi nimetatakse aga El Niños. El Niñat on esinenud sel sajandil 15 aastal.

USA Rahvusliku Ookeani ja Atmosfääriuuringute Administratsiooni meteoroloog Anthony Barniston ennustas, et tänavu talvel võivad La Niñast tingitud ilmanähtused mõjutada mitmeid maakera piirkondi vastupidiselt eelmisele, El Niño tsüklile.

Alad, mis ägasid põua all, võivad saada liigset vihma, kui-

gi «tüdrukuke» (La Niña tähendab hispaania keeles tüdrukut) ei mõjuta kliimat sellises ulatuses kui tema maskuliinne eelkäija.

Kuna on teada orkaanide nimed, siis võib ennustada ka neid, mis toovad tänavu õnnetusi mereäärsetele maadele –

Ühendriikide länerannikul näiteks võivad hakata möllama Hilary ja Dora, Kariibi merel Cindy ja Emily.

Mullune kogu Maa pinna keskmine temperatuur ületas 0,58 °C võrra võrdluseks oleva pikaajalise (aastad 1961–1990) keskmise. Eelmine kõige soo-

jem aasta, 1997, ületas keskmist 0,43 °C võrra ning oli ka loodusõnnetuste osas suhteliselt rahulikum.

Möödunud kuud aga ületasid igasuguseid norme – näiteks oli Atlandil orkaane poole rohkem kui tavaliselt. «Suur oktoobriorkaan» Mitch läheb aja-

lukku kui üks surmatoovamaid: hukkunuid ligi 11 000, lisaks veel tuhanded kadunud.

Septembrist novembrini tegid uurijad Antarktise kohal kindlaks rekordiliselt ulatusliku osooniaugu. Üleujutustes Hiinas, mis hõlmasid 8,5 miljoni hektari suuruseid alasid, uppus

üle 3000 inimese. Sama palju hukkunuid oli Bangladeshis, kus vahepeal isegi üle poole riigist oli vee all. Vaikse ookeani supertaifuunid Zeb ja Boas hävitasid kümneid külasid Jaapanist Filipiinideni.

Tundus, et möödunud aastast vesisemat annab otsida. Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi agroklimatoloogid arvutasid 1998. aasta keskmiseks temperatuuriks 5,3 °C, mis poole kraadi võrra ületab pikaajalise keskmise.

Sadameid oli aga 780 mm, seega koguni 123 protsenti normist, põhiliselt muidugi paari mälestusväärse suvekuu arvel.

Ilmaolukorrast riigis

Rohkem on sadanud päris mitmel aastal, näiteks 1978., 1981., 1990. Üksikud kuud – september, november – olid ka päris kuivad.

Eri paikades sadas vihma erinevalt. Näiteks Tartumaa sademete hulk 834 mm jääb poole sajandi jooksul alla vaid 1990. aastale.

Palju vihma tuli mitmes paigas – Türil 863 mm, Viljandis 854 mm, Põlvas 851 mm, saartel aga tunduvalt vähem.

Mis meid ees ootab? Vesise 1993. aasta suve järel tuli külm november, soojad detsember-jaanuar ja väga külm veebruar.

Hiidlaste vanasõna ütleb, et «kui pole talve talve ajal, pole suid sui ajal». La Niña meid küll ei puuduta, seda pole karta, kuid meie ilmastik jääb ometi muutlikuks nagu naise-meel.

Kas saab hullemat kui eelmine suvi veel tulla? Pessimistid ilmatark ennustaks, et ei saa, optimistid – saab ikka.